

Prime News 5 / 2009

Tervehdys!

Tällä kertaa tarjoan teille huippuhyvää luettavaa kollegani Ilkka Halavan kolumnin myötä. Antoisia lukuhetkiä!

yst. Lasse Wendelin

PALJON PUHETTA INNOVAATIOISTA

Joulukuussa 2008 käynnistettiin Suomen innovaatiojärjestelmän kansainvälinen arviointi. Sen on tarkoitus valmistua lokakuun 2009 lopussa ja antaa suositukset suomalaisen innovaatiojärjestelmän rakenteiden kehittämiseksi ja uudistamiseksi. On siten odotettavissa, että kohta keskustelu innovaatioista, luovuudesta ja muutoksesta kiihtyy hetkeksi.

Kansallinen innovaatiostrategiamme lähtee liikkeelle muutoksen ajureista, jollaisiksi tunnistetaan globalisaatio, kestävä kehitys, uudet teknologiat ja ikääntyminen. Ajurit nähdään ensisijaisesti uhkina, mutta myös mahdollisuuksina.

Puhe innovaatiopolitiikasta, -strategiasta ja järjestelmistä synnyttää monissa jo innovaatioväsymystä. Suomalainen muutoshaluton, yhdenmukaisuutta ihannoiva arkitodellisuus ja innovaatiopuhe tuntuvat olevan peruuttamattomasti ristiriidassa keskenään. Suomalainen työelämä tuskailee edelleen ihmisten erilaisuuden kanssa, pyrkii rakentamaan mittareita aina kun se on teknisesti mahdollista, rekrytoi perinteisillä kaavoilla ja pysyttelee suunnittelun vuosikellon kurinalaisessa otteessa.

Normaali, luonnollinen tila näyttää edelleen olevan muuttumattomuus ja muutospaine puolestaan poikkeustila, johon on vaihtoehtojen puuttuessa reagoitava. Innovaatiostrategiankaan ajureina eivät ole rajattomat mahdollisuudet luoda uusia yhdistelmiä, hinkua kokeilla epätodennäköisiä vaihtoehtoja, poimia tulevaisuudesta ideoita aikaistettavaksi ja ylipäätään aito innostus jatkuvaan uudistumiseen perustilana.

Jo puheen tasolla koetamme suitsia luovaa, konfliktihakuista, nykyisyyden haastavaa, raikasta uusajattelua pikavauhtia järjestelmiksi ja politiikoiksi. Työpaikoilla uudistumiskyvystä vastaavat työntekijät pyritään eristämään yrityksen "normaalitoiminnasta" erilaisiin tuote- ja konseptikehityksen tiimeihin. Hierarkkinen, samankaltaisuutta ylläpitävä kulttuuri istuu tiukassa kuin punaviinitahra valkoisessa kauluksessa.

Konsensushakuinen työelämä ei tue innovaatioympäristöjen ja -kulttuurien syntymistä. Uudistuminen ja innovaatio ovat pohjimmiltaan aina konflikteja uuden ja vanhan välillä. Uusi tieto syrjäyttää vanhan, innovaatio syrjäyttää perinteisen ajattelutavan.

Konfliktilla on sanana huono kaiku, vaikka sitä pitäisi innovaatioyhteiskunnassa rakastaa. Uusajattelijat ja innovaatiohakuiset ihmiset ovat suomalaisilla työpaikoilla vähemmistönä, säilyttäjät enemmistönä. Innovatiivisuus on työyhteisöjen arjessa edelleenkin enemmän veneen keikuttamista ja varsinaisen työnteon väistämistä kuin sankaruutta ja vaikeamman tien kunnioitettua kulkemista.

Parhaimmillaan uusajattelijat saadaan hiljennettyä ilman avoimia konflikteja, mikä on säilyttäjän unelma. "Palataanpa takaisin maan pinnalle" on usein toistuva työelämäfraasi, mutta "palataanpa takaisin lentoon" täysin käyttämätön ja mahdoton. Suomessa on helpompaa tarpoa muurahaisena rivissä kuin kotkana taivaalla.

Innovaatiokeskustelua tulisi laajentaa kahteen teemaan, eskalaatiostrategiaan ja nopeana kakkosena olemiseen. Innovaatiokeskustelussa ei juurikaan oteta kantaa siihen, miten innovaatioiden ajatellaan luovan hyvinvointia Suomeen. Huonoimmillaan innovaatioita syntyy ja ne myydään pilkkahinnalla ulkomaisille toimijoille, jotka osaavat tehokkaasti sekä lanseerata että levittää ne kansainvälisesti.

Tulevaisuudessa kovin kilpailu käydään kaupallisesti toimivien ideoiden - omien tai vieraiden, samantekevää - levittämisenopeudessa. Eskalaatiostrategiaa olisi tarvittu jo esimerkiksi ksylytolin keksimisen aikoihin, mutta nyt sitä tarvitaan täysimittaisena innovaatiostrategian rinnalle.

Samoin olisi paikallaan vertailla, miten "nopean kakkosen" strategia sopisi Suomelle. Tässä strategiassa eri maanosien markkinoita kierrettäisiin ja seurattaisiin huolella, jotta elinkelpoisten konseptien tunnistaminen olisi mahdollisimman nopeaa. Koska puhdasta ideaa ei ylipäättään suojaa minkäänlainen tekijänoikeus, nopealle adaptaatiolle ja oman version tekemiselle ei ole juridisia esteitä.

Nopea kakkonen tarvitsee kaikissa tapauksissa hyvää intuitiota, vahvaa näkemystä markkinoiden tulevaisuudesta ja kaupallisten prosessien nopeutta. Tämä strategia saattaisi sopia yltiörationaaliseen ja muutoshaluttomaan mentaliteettiimme innovaatiopainotteista strategiaa paremmin.

- Ilkka Halava, tulevaisuuden tutkija.